

ответственности, также призваны оказывать помощь государствам в защите ими своего населения путем обмена информацией, подготовки национальных прокуроров и следователей, а также борьбы с безнаказанностью, которая способствует совершению особо тяжких преступлений (п. п. 21, 22) [8]. Перспективным направлением дальнейших научных исследований в данной сфере считаем анализ национальных правовых и институциональных мер по предупреждению геноцида.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Выполнение обязанности защищать : доклад Генерального секретаря 2009 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N09/206/12/PDF/N0920612.pdf?OpenElement>.
2. Канцелярия Специального советника Генерального секретаря по предупреждению геноцида : материалы официального сайта [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.un.org/ru/preventgenocide/adviser/country_situations.shtml.

3. Ранее предупреждение, оценка и ответственность по защите : доклад Генерального секретаря 2010 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N10/450/22/PDF/N1045022.pdf?OpenElement>.
4. Письмо Генерального секретаря на имя Председателя Совета Безопасности 2004 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N04/424/65/PDF/N0442465.pdf?OpenElement>.
5. Письмо Генерального секретаря на имя Председателя Совета Безопасности 2007 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N07/633/43/PDF/N0763343.pdf?OpenElement>.
6. Итоговый документ Всемирного саммита 2005 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/declarations/outcome2005_ch1.shtml.
7. Ответственность по защите: ответственность государств и предупреждение : доклад Генерального секретаря 2013 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N13/386/95/PDF/N1338695.pdf?OpenElement>.
8. Осуществление нашей коллективной ответственности: международная помощь и ответственность по защите : доклад Генерального секретаря 2014 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N14/463/81/PDF/N1446381.pdf?OpenElement>.

УДК 341.645

«ПРЕЮДИЦІЯ»: ГЕНЕЗИС І СУЧАСНЕ МІСЦЕ В ПРАКТИЦІ СУДУ СПРАВЕДЛИВОСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Фастовець А.С., старший викладач
кафедри міжнародного та європейського права
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

У статті проаналізовано «преюдицію» – інститут, що з'явився ще за часів римського права, який і на сьогодні відіграє важливу роль у контексті діяльності національних і наднаціональних судових установ. Преюдиціальні рішення, ухвалені в межах преюдиціального провадження Суду справедливості Європейського Союзу, є одним із джерел права Європейського Союзу й мають важливе значення для його еволюції та розвитку.

Ключові слова: преюдиція, преюдиціальні рішення, суд, Суд Європейського Союзу, джерело права, прецедент, право Європейського Союзу.

В статті проаналізована «преюдиція» – інститут, який з'явився ще в римському праві, але і сьогодні грає важливу роль в контексті діяльності національних і наднаціональних судових органів. Преюдиціальні рішення, прийняті в рамках преюдиціального провадження Суду справедливості Європейського Союзу, являються одним із джерел права Європейського Союзу і мають велике значення для його еволюції і розвитку.

Ключевые слова: преюдиция, преюдициальное решение, суд, Суд Европейского Союза, источник права, прецедент, право Европейского Союза.

Fastovets A.S. PRELIMINARY RULING: THE ORIGIN OF THE TERM AND A MODERN ROLE IN PRACTICE OF THE EUROPEAN COURT OF JUSTICE

The article focuses on “preliminary rulings”, which first appeared in Roman law and today play an important role in practice of national and supranational judicial institutions. Preliminary decisions of the European Court of Justice are one of the sources of EU law and play a vital role in its evolution and development.

Key words: preliminary rulings, court, European Court of Justice, source of law, precedent, EU law.

Термін «преюдиція» походить від латинського *“praejudicium”* і означає вирішення питання наперед; заздалегідь прийняте рішення; обставини, що дають змогу робити висновки про наслідки. Зароджена ще в римському праві преюдиція (римські юристи подавали преюдиціальні позови (*actiones prejudiciales*)) передбачала, що винесене судом у певній справі рішення набуває обов'язкової юридичної сили при розгляді судом іншої спра-

ви в майбутньому. На сьогодні преюдиція так само відіграє важливу роль як у приватному праві різних держав, так і виконує особливу функцію в праві європейському [1, с. 23].

Особливості історичного становлення інституту преюдиції мають достатньо велике значення для визначення її місця в механізмі сучасного правового регулювання.

Радянській юридичній науці відомий термін «передрішення», який використовувався

замість широко вживаного терміна «преюдиція». У вітчизняному дореволюційному судочинстві також діяв термін «преюдиція»: він був запозичений із французького процесуального права й використовувався в значенні «передсудимість», тобто визначення в законах певних питань, які суд не мав права розглядати [2, с. 13].

У радянському праві термін «преюдиція» набув дещо іншого значення, ніж у дореволюційні часи. Низка норм радянського матеріального та процесуального права містили вказівки про передрішення (преюдиції). Передрішення в радянському процесі – це судовий вирок, судове рішення чи постанова адміністративного органу з питань про наявність чи відсутність юридичного факту чи правовідносин, обов'язкових для суду, що розглядає справу, пов'язану з раніше вирішеною [3, с. 60]. Крім того, преюдицією називали використання висновків іншого суду, винесених в іншому процесі при прийнятті рішення судом, а також залежність вирішення деяких матеріально-правових питань кримінальної справи від попереднього рішення судового чи адміністративного органу [4, с. 184].

Предметом передрішення могли бути як встановлені факти, так і встановлені правовідносини, а відмінність передрішених фактів від передрішених обставин полягає в тому, що факти повинні бути визнані судом без доказування, а обставини можуть бути визнані судом без доказування тільки на його розгляд. Визнання передрішених юридичних фактів без доказування є прямим наслідком взаємної обов'язковості судових постанов, що набрали законної сили. Застосування передрішень було покликано сприяти винесенню судом законних та об'єктивно-істинних судових рішень, сприяти їх одноманітності, унеможливити винесення суперечливих судових постанов, спрощувати процес судового доказування. Законність і однозначність вироку й рішення зумовлюють їхню взаємну обов'язковість [3, с. 58–67].

Преюдиціальність як один із наслідків вступу вироку чи рішення суду в законну силу полягала в наданні обов'язкового значення висновку суду в певній справі для всіх наступних справ у межах установлених вироком чи рішенням обставин. Обов'язковість викладених у судовій постанові судових висновків нерозривно пов'язана з юридичним припущенням (презумпцією) правильності рішення чи вироку, що набрав законної сили. Поки рішення чи вирок не скасоване, установлені ним факти розглядаються як достовірні без доказування, а в разі виникнення нового процесу, пов'язаного з цими фактами, вони так само мають сприйматися судом як достовірні без доказування [3, с. 58–67].

Існував погляд, відповідно до якого преюдицію зараховували до нетипових нормативних приписів у праві, що як специфічні встановлення певного рівня мали відмежуватись від норм права. Фактично, преюдицію розглядали як нормативний припис, сутність якого полягає в проголошенні того, що виключає будь-яке оскарження наявності доведеного факту, який уже отримав певну

оцінку та був закріплений у певному юридичному акті, що набрав чинності [5].

Варто з'ясувати, чи оперує сучасна юридична наука уніфікованим підходом до розуміння поняття «преюдиція». У науковій та навчально-методичній юридичній літературі термін «преюдиція» набуває різних за змістом значень:

1) правозастосовний акт;

2) установлене процесуальним законом правило (не типовий нормативний припис), що звільняє від доказування встановлені іншим судом обставини при розгляді інших справ, у яких беруть участь ті самі особи (або особа), відносно якої ці обставини й були встановлені;

3) як засіб судової аргументації, тобто правило, що звільняє від доведення встановлених рішенням іншого суду обставин, яке набрало чинності. Ці обставини не потребують повторної перевірки і є обов'язковими;

4) доведене правило, що створює засади й порядок використання в процесі доказування слідчим органом (прокурором, суддею, судом або органом дізнання) фактів і юридичних висновків, які були встановлені відповідними судовими рішеннями, рішеннями слідчих органів, органів дізнання, прокурорів, що набули чинності, у кримінальних, цивільних, господарчих чи адміністративних справах, якими справа вирішена по суті й не вимагає, відповідно, повторного доказування;

5) інтелектуально-вольова діяльність із доказування;

6) властивість окремих правових явищ;

7) прийом юридичної техніки [6, с. 20].

Сучасній вітчизняній науці відомий підхід до розгляду «преюдиції» як засобу судової аргументації. Видається цікавим проаналізувати його детальніше. Відповідно, автор такого підходу пропонує під цим поняттям розуміти «правило, що звільняє від доказування обставин, які були встановлені рішенням іншого суду, що набрало законної сили, і визнаються обов'язковими та не потребують повторної перевірки» [6, с. 20]. Так, якщо суд установив певні обставини і зафіксував їх у відповідному рішенні, вони визнаються преюдиціальними – такими, які не потрібно доводити (доказувати) при розгляді інших справ за участю тієї самої особи або осіб, щодо якої або яких ці обставини встановлені. Можна вважати, що преюдиція забезпечує суб'єктів правовідносин уже готовими аргументами у вигляді встановлених обставин, висновків і доказів, що оптимізує судовий процес [7, с. 93]. Фактично, таке сучасне розуміння преюдиції збігається із запропонованими вище підходами.

Преюдиція властива й сучасній правовій системі України. Так, рішення Конституційного суду України (далі – КСУ) є преюдиціальними актами. Інтерпретаційні акти КСУ «є реально авторитетними у зв'язку із реалізацією правових норм, смисл яких з'ясувався і роз'яснювався у визначений спосіб» [8, с. 55]. На думку Т. Морщакової, преюдиціальність рішень органів конституційної юрисдикції має свою, відмінну специфіку, порівняно із судами загальної юрисдикції, оскільки в конституційному судочинстві «видозмінюється саме

поняття факту, який має визнаватися іншими судами, установленим без його нового дослідження. Преюдиціальність рішення Конституційного Суду означає те, що суб'єкт права може на основі такого рішення порушувати питання перед судом загальної юрисдикції, якому підсудна відповідна справа, про перегляд судового рішення, що ґрунтувалося на положеннях правових актів, визнаних Конституційним Судом неконституційними, що вплинуло на правильність судового рішення.

Суд установлює факт відповідності якогось закону Конституції, і, хоча це явище чисто правового порядку, у деякому розумінні воно може розглядатися як певний факт, що має преюдиціальне значення» [9, с. 29]. У разі визначення Конституційним Судом окремих конституційних аспектів закону, що підлягає застосуванню адміністративним судом при розгляді конкретної справи, у нього немає необхідності повторно встановлювати такі аспекти. Це також зумовлено загальнообов'язковістю й остаточністю рішень і висновків КСУ [10, с. 50].

Що стосується використання преюдиції на міжнародному рівні, то тут особливу увагу заслужує практика Суду справедливості Європейського Союзу (далі – Суд ЄС або Суд), зокрема преюдиціальне провадження Суду, у результаті якого на запити національних судів держав-членів він ухвалює преюдиціальні рішення (англ. *preliminary ruling*; франц. *l'arrêt préjudicielle*).

Згадана практика передбачена ст. 267 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС або Лісабонський договір). Опинившись у складному з погляду правильного застосування права становищі, національні суди або трибунали мають можливість звернутися за «порадою», як правильно розтлумачити певне положення акта ЄС або перевірити його дійсність у конкретній справі, що перебуває на їхньому розгляді. При цьому на момент оброблення Судом ЄС такого запиту основне провадження призупиняється. Унаслідок розгляду запиту Судом, він ухвалює преюдиціальне рішення, яке має бути обов'язково враховане національним судом або трибуналом при винесенні остаточного рішення по суті справи в основному провадженні.

Суд ЄС розглядає преюдиціальні запити як непрямі, тобто задає питання, що подаються в порядку преюдиціальної процедури через національні судові органи, якщо питання про тлумачення установчих договорів або чинність і тлумачення актів інституцій, органів, служб та агенцій Союзу порушено в будь-якому суді держави-члена й національний суд вважає, що без рішення Суду ЄС неможливо винести правомірне та обґрунтоване рішення на національному рівні. Відповідно, преюдиціальна процедура в межах ЄС – процедура попереднього розгляду «непрямих позовів» у Суді ЄС, згідно з якою судами держав-членів подаються запити щодо тлумачення положень установчих договорів ЄС, якщо питання про тлумачення установчих договорів або чинність і тлумачення актів інституцій, органів, служб та агенцій Союзу порушено в будь-якому суді держави-члена й національний суд

вважає, що без рішення Суду ЄС неможливо винести правомірне та обґрунтоване рішення на національному рівні [11].

При цьому важливо проводити аналогію в контексті практики Суду ЄС між преюдиціальним провадженням і апеляційним. Ці дві процедури відрізняються передусім тим, що у випадках апеляції ініціатива залежить від сторін: якщо одна зі сторін не задоволена рішенням суду, вона приймає рішення про апеляцію й далі діє згідно із процедурними вимогами. Як правило, суд не може завадити ініціюванню процедури апеляції. Крім того, апеляційний суд уже приймає рішення по відповідній справі, і навіть якщо підстави для апеляції є досить обмеженими, такий суд може скасувати рішення свого попередника [12, с. 287]. Ці особливості апеляційної процедури не властиві преюдиціальній процедурі, адже у випадку останньої національний суд приймає рішення щодо направлення преюдиціального запиту до Суду ЄС у межах передбачених приписів, коли, як було згадано вище, виникає питання правильного тлумачення й відповідного правильного застосування положення права ЄС у національному праві або дійсності такого положення.

Однак цікавим видається порівняння преюдиціальної процедури Суду ЄС, зокрема преюдиціальних рішень, ухвалених у результаті, із судовими прецедентами. Як відомо, прецедент (від лат. слова *praecedens*) в етимологічному контексті також означає «попередній», тобто такий, що передує чомусь; у широкому значенні прецедент – це загальне правило дотримання й застосування попереднього досвіду як прикладу, аргументації в інших випадках подібного роду [13, с. 232]. У свою чергу, у вузькому значенні та розумінні цього поняття прецедент – це юридичне правило, у якому рішенню з певної юридичної справи уповноваженого органу надається загальнообов'язкове значення при розгляді подібних юридичних справ у майбутньому [14, с. 125]. Судовий прецедент – рішення суду з конкретної справи, що має обов'язковий характер при вирішенні в майбутньому аналогічних або схожих справ (наприклад, схожі обставини справи), метою якого є забезпечення цінності, узгодженості й послідовності правової системи, у межах якої вони застосовуються та діють [15, с. 23]. Фактично, вища судова інстанція, відповідно, уповноважена приймати судові рішення, які потім будуть в обов'язковому порядку враховуватись у подальшій роботі нижчими судовими інстанціями.

Так, як відомо, судова практика ЄС створюється в ході тлумачення Судом ЄС положень установчих договорів та інших джерел первинного і вторинного права ЄС. Саме таким шляхом були сформульовані принципи верховенства й прямої дії права ЄС, більшість «загальних принципів права Співтовариства» (зараз – ЄС), а також значна кількість спеціальних норм, що діють у межах окремих галузей права Союзу [16]. Установлені судом правила надалі слугують джерелом, яке використовується при вирішенні справ судовими органами всіх держав-членів.

Більше того, як зазначає М. Марченко, на визнання судового рішення як прецеденту, ідентифікацію його юридичної природи та характеру впливає два чинники: формально-юридичний фактор і фактичні обставини [17]. Під формально-юридичним фактором розуміється офіційне визнання загальнообов'язковості й імперативності судового акта. Фактичні ж обставини не формально, а реально визначають характер, юридичну природу, юридичну силу та соціальну значущість того чи іншого рішення. У випадку з рішеннями Суду ЄС можна говорити про визнання за ними якості прецедентів за фактичними обставинами. Крім того, Рішення Суду ЄС також є остаточними, оскарженню не підлягають, їх невиконання є підставою для притягнення до відповідальності, а це означає, що вони мають вищу юридичну силу.

Відповідно, безперечно, можна говорити про існування сформованого прецедентного права й загалом прецедентного права, що створюється в ході діяльності Суду ЄС не в останню чергу в межах винесення преюдиціальних рішень. Така практика Суду ЄС і становить одне з джерел наднаціонального права й саме завдяки їй правова система Союзу набула характеру інтеграційної правової системи [18, с. 210].

Отже, Суд ЄС формально не є правотворчим органом, однак він може створювати нові норми права шляхом тлумачення чинних нормативних актів у ході розгляду конкретних справ. Крім того, така концепція прецеденту забезпечує однакове застосування і тлумачення норм права ЄС усіма національними судовими інституціями держав-членів ЄС, що створює підґрунтя для досягнення максимальної ефективності права ЄС.

Прецедентне право Союзу є «живим» у тому сенсі, що воно поступово розширюється й еволюціонує. Підтвердженням нормотворчої діяльності Суду ЄС є, наприклад, те, що його рішення були покладені в основу багатьох директив у сфері інтелектуальної власності, а також стали підставою для прийняття змін до ст. 230 Договору про Європейські Співтовариства (зараз ст. 263 Договору про функціонування ЄС) щодо надання Парламенту можливості бути як активним, так і пасивним учасником процедури скасування нелегітимних нормативних актів інститутів ЄС [18, с. 209].

На сьогодні при створенні нових норм Суд часто посилається вже не на конкретні статті Договору про функціонування ЄС і навіть не на свої колишні рішення, а на «усталене прецедентне право». Однак варто зазначити, що формально визначене зобов'язання дотримуватися подальших рішень судовими органами й ураховувати принцип прецеденту не характерне для Суду ЄС. Фактично, він може й не слідувати власній усталеній практиці. Як приклад відступу від власної практики можна навести рішення Суду ЄС у справі *HAG I/1*, яке змінювало позицію Суду ЄС, що містилася в рішенні по справі *HAG I/2*, винесене на 16 років раніше, щодо доктрини спільного походження. Справа стосувалася можливості власників торговельних марок в одній державі-члені стримувати імпорт продукції, яка легально

використовувала їхню торговельну марку в іншій державі-члені [18, с. 212]. При цьому, варто наголосити, Суд ЄС ретельно пояснив підстави зміни своєї позиції для запобігання суперечностям щодо нової правової позиції. І, незважаючи на фактично регулярне слідування своїм рішенням, сам Суд закріпив можливість відступати від них [18, с. 212].

Отже, термін «преюдиція», що виник ще за часів римського права, використовується судами на національному та наднаціональному рівнях і сьогодні. Найбільш регламентований і комплексний підхід до застосування преюдиціальної процедури демонструє Суд ЄС. У резолютаті цієї процедури, передбаченої ст. 267 Договору про функціонування Європейського Союзу, Суд ЄС виносить преюдиціальні рішення, які можна вважати прецедентними за значенням. Завдяки цим рішенням, право Союзу постійно розвивається, удосконалюється й розширюється. Активна спільна робота й постійний зв'язок між Судом ЄС і національними судовими системами дає змогу не протиставляти європейське право національному праву на практиці, а робити його невід'ємною частиною останнього.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Иоффе О.С. Основы римского гражданского права / О.С. Иоффе, В.А. Мусин. – Ленинград : Из-во Ленинградского ун-та, 1975. – С. 156.
2. Гореликова А.Г. Преюдиция в уголовном процессе Российской Федерации : автореф. дисс. ... канд. юрид. наук : пец. 12.00.09 «Уголовный процесс; криминалистика; оперативно-розыскная деятельность» / А.Г. Гореликова. – М., 2010. – С. 29.
3. Шутин Я.Л. Передращения (преюдиции) в советском гражданском процессе / Я.Л. Шутин // Советское государство и право. – 1956. – № 5. – С. 58–67.
4. Бережний О.І. Преюдиція у кримінальному процесі: поняття, сутність / О.І. Бережний // Вісник Академії правових наук України. – 1998. – № 4. – С. 183–191.
5. Зіменко О.В. Підходи до розуміння преюдиції у цивільному процесуальному праві України: проблеми теорії та практика застосування / О.В. Зіменко // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 3. – С. 341–346.
6. Ляшенко Р.Д. Загальна характеристика та властивості преюдиції як засобу правової аргументації / Р.Д. Ляшенко // Часопис Київського університету права. – 2012. – № 3. – С. 22–25.
7. Тузов Н.А. Мотивирование и преюдиция судебных актов : [монография] / Н.А. Тузов. – М. : РАП, 1997. – С. 152.
8. Шаповал В. Офіційне тлумачення як функція Конституційного Суду України (проблеми теорії) / В. Шаповал // Право України. – 1998. – № 4.
9. Морщакова Т.Г. Разграничение компетенции между Конституционным Судом РФ и другими судами Российской Федерации / Т.Г. Морщакова // Вестник Конституционного Суда РФ. – 1996. – № 6.
10. Ланкевич А.З. Інцидентний конституційний контроль, преюдиціальність рішень Конституційного Суду України та усталена практика адміністративних судів в Україні / А.З. Ланкевич // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2012. – № 18. – С. 50–53.
11. Анакіна Т.М. Словник термінів з основ права ЄС / Т.М. Анакіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vk.com/doc54810552_149502273?hash=c4d732e68610cef282&dl=28aabb49a7217e1962.
12. Hartley T. The Foundations of European Community Law / T. Hartley. – Oxford : OUP, 2010. – P. 472.
13. Словарь иностранных слов: актуальная лексика, толкования, этимология / [Н.С. Арапова, Р.С. Кимягарова и др.]. – 2-е изд., доп. – М., 1999. – С. 336.

14. Кожевников С.Н. Государство. Политика. Право : [краткий словарь терминов и разъяснений по правоведению] / С.Н. Кожевников, А.П. Кузнецов. – Нижний Новгород, 2000. – С. 204.

15. Анакіна Т.М. Судовий прецедент у праві Європейського Союзу : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.11 / Т.М. Анакіна ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2008.

16. Право Європейського Союзу : [навчальний посібник]

/ за заг. ред. Р.А. Петрова. – 3-є вид., змін. і доп. – К. : Істина, 2010. – С. 376.

17. Марченко М.Н. Судебное правотворчество и судебское право / М.Н. Марченко. – М. : ТК Велби ; Проспект, 2007. – С. 480.

18. Комарова Т.В. Юрисдикція Суду Європейського Союзу : [монографія] / Т.В. Комарова. – Х. : Право, 2010. – С. 359.

УДК 341.231.14

МЕЖДУНАРОДНО-ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ЗАЩИТЫ ПРАВ НАЛОГОПЛАТЕЛЬЩИКОВ

Чесановская Т.П., старший преподаватель
кафедры международного права

Национальный университет государственной налоговой службы Украины

В статье анализируется судебная практика Европейского суда по правам человека в сфере налогообложения. Отдельное внимание уделяется деятельности Суда Европейского Союза относительно рассмотрения налоговых споров. Обращается внимание на существование проблемы конфликта юрисдикции Европейского суда по правам человека и Суда Европейского Союза в сфере защиты прав человека.

Ключевые слова: Конвенция о защите прав человека и основополагающих свобод, практика Европейского суда по правам человека, права человека, международные налоговые отношения, права налогоплательщика, право собственности, налоговые споры, Суд Европейского Союза, Хартия Европейского Союза об основных правах.

У статті аналізується судова практика Європейського суду з прав людини у сфері оподаткування. Особлива увага приділяється діяльності Суду Європейського Союзу. Звертається увага на існування проблеми конфлікту юрисдикції Європейського суду з прав людини й Суду Європейського Союзу у сфері захисту прав людини.

Ключові слова: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, практика Європейського суду з прав людини, права людини, міжнародні податкові відносини, права платника податків, право власності, податкові спори, Суд Європейського Союзу, Хартія Європейського Союзу про основні права.

Chesanoska T.P. INTERNATIONAL LEGAL MECHANISMS OF PROTECTION OF TAXPAYERS' RIGHTS

The author analyzes practice of European Court of Human Rights in the area of taxation. The accent is also made on the activity of European Court of Justice concerning tax disputes. There is a conclusion about the existence of conflict between jurisdictions of European Court of Human Rights and European Court of Justice in the area of taxation in the article.

Key words: Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, practice of European Court of Human Rights, human rights, international tax relations, protection of property, tax disputes, European Court of Justice, EU Charter of Fundamental Rights.

Постановка проблеми. Международная защита прав человека представляет собой одну из важнейших задач, которые стоят перед мировым сообществом. На данный момент в Европе существует две судебные инстанции, обладающие полномочиями осуществлять защиту прав человека на основе Конвенции о защите прав человека и основополагающих свобод 1950 г. (далее – Европейская конвенция, Конвенция). Европейский Суд Справедливости (далее – Суд ЕС) возложил на себя полномочия по защите прав человека не только в праве Европейского Союза, но и в праве государств-членов, что фактически дублирует полномочия Европейского суда по правам человека (далее – Европейский суд, ЕСПЧ).

Приятие Хартии Европейского Союза об основных правах способствовало расширению полномочий Суда ЕС в сфере защиты прав человека. Суд ЕС получил право по-

вышать стандарты защиты прав человека в Европейском Союзе (далее – ЕС). Подобное реформирование полномочий ЕС делает возможным существование двух параллельных систем защиты прав человека в Европе. В свою очередь, различные стандарты защиты прав человека в ЕС и Европейской конвенции, с одной стороны, повышают стандарты защиты прав человека в Европе, а с другой – могут нанести удар по эффективности системы защиты прав человека в рамках Конвенции.

Не исключено, что рано или поздно две судебные инстанции начнут давать различное толкование одних и тех же прав, в то время как защита прав человека в рамках ЕС построена на признании и применении не только норм Конвенции, но и судебной практики Европейского суда. Различия в толковании основных прав и свобод Судом ЕС и Европейским судом по правам человека мо-